

CONFERINȚA INAUGURALĂ: ORTODOXIE ȘI MODERNITATE.

RELAȚIA DINTRE ELE ȘI SITUAȚIA ACTUALĂ

Pr. Prof. univ. dr. Gheorghe Popa

Reflecțiile care urmează încearcă să precizeze sintagma „ortodoxie și modernitate”. De aceea, voi structura această prezentare în patru subpuncte sintetice: 1) precizarea conceptului de „ortodoxie” și semnificațiile sale în diferite etape istorice, 2) precizarea conceptului de „modernitate” și semnificațiile sale în cultura și teologia occidentală, 3) precizarea unei relații, dacă există, între ortodoxie și modernitate, 4) iar spre final, doresc să introduc un alt concept, cel de „postmodernitate”. Aceste patru subpuncte ne ajută să răspundem la întrebarea cum ne situăm în orizontul relațional dintre ortodoxie, modernitate și postmodernitate.

1. Conceptul de „ortodoxie” și semnificațiile sale istorice

Noțiunea de „ortodoxie” este un concept teologic foarte important pentru reflecția teologică a Bisericii Ortodoxe. Din perspectivă strict conceptuală el are semnificații precise în primul mileniu creștin. Pe de altă parte, în mileniul al doilea creștin a primit noi semnificații, pe care le vom arăta în continuare. Etimologic, conceptul de „ortodoxie” înseamnă „dreaptă opinie” sau, mai precis, „dreaptă credință”. Deci, credința dreaptă se identifică cu Ortodoxia.

Evident că în primul mileniu creștin, credința dreaptă, credința drept slăvitoare a lui Dumnezeu, era legată de un alt concept, cel de „catolicitate”. Deci Biserica, în primul mileniu creștin, avea o dimensiune universală și se definea ca Biserică ortodoxă și catolică în același timp.

Etimologic, cuvântul „catolic” înseamnă „în conformitate cu întregul”. Cu alte cuvinte, credința drept slăvitoare a lui Dumnezeu (credința ortodoxă) se întemeiază pe păstrarea și asumarea vieții depline în Hristos și în Biserica Sa, prin harul Duhului Sfânt (credința catolică). De aceea, în primul mileniu creștin, termenul de „ortodoxie” nu avea un sens confesional: creștinii erau ortodocși în măsura în care păstrau întreaga învățătură a Bisericii, adică păstrau catolicitatea Bisericii, și erau catolici în măsura în care își manifestau credința și slăvirea lui Dumnezeu pe baza principiului teologic al catolicității credinței, care este un atribut al Bisericii exprimat în